EKONOMİ BÜLTENİ 67

01 Nisan 2010

SON ALINAN TEDBİRLER, 2011 BÜYÜMESİ ÜZERİNDE RİSK OLUŞTURABİLİR

TÜİK tarafından açıklanan 4. çeyrek GSYH rakamlarına göre, Türkiye ekonomisi son çeyrekte %9.2'lik büyüme kaydetmiştir. 2010 yılının genelindeki büyüme rakamı ise %8.9 düzeyinde oluşmuştur. Büyüme rakamlarındaki artışta, 2009 yılının kriz yılı olması nedeniyle baz etkisinin net bir şekilde hissedildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, iç tüketimin ve ihracatın gücünü koruması etkili olmuştur. Yine ihracattaki büyüme trendi ve iç talebin devam etmesine bağlı olarak özel sektörün yatırım harcamalarını arttırması büyüme eğiliminin sürmesini sağlamıştır.

Merkez'in hedef aldığı yurtiçi tüketim yine sırtladı. . .

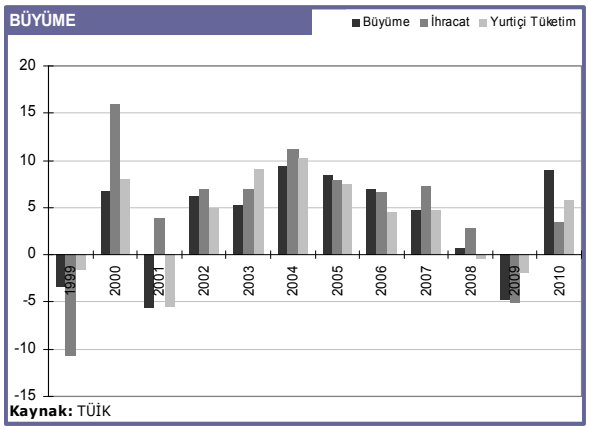

2008 yılının son çeyreğinde Lehman Brothers'ın iflas etmesiyle derinleşen kriz ile 2009 yılında %4.8 oranında küçülen Türkiye ekonomisi 2010 yılında %8.9 oranında yükseliş kaydetmiştir. Bunda 2009 yılında %2 oranında azalan iç tüketimin 2010 yılında %5.9 artmasının yanı sıra 2009 yılında %5 oranında azalan ihracatın, 2010 yılında %3.4 artış göstermesi etkili olmuştur. Bu noktada T.C. Merkez Bankası'nın 2010 yılının son diliminde almaya başladığı önlemlerin, henüz rakamlara yansımadığını belirtmek gerekmektedir. Nitekim 2010 yılının Ekim-Kasım döneminde kredi artış hızı bir önceki aya göre sırasıyla %1.81, %3.5 ve %5.79 olarak gerçekleşmiştir. Ancak özellikle 2011 yılının ikinci çeyreğinden itibaren iç tüketimin zayıfladığı görülebilecektir. Özellikle Merkez Bankası'nın son olarak zorunlu karşılık oranlarını; 500 baz puan artırmasıyla kredi maliyetlerinin yükseliş kaydedecek olması, iç tüketimin zayıflamasına neden olabilecektir. Buna paralel olarak 2011 yılının ikinci çeyreğinde büyüme hızının ivme kaybetmesi beklenmelidir. İhracat tarafında ise Euro Bölgesi'nin borç krizine eklenen Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki gerilimin olumsuz etkileri görülebilecektir.

Tarih	Kredi Hacmi (Milyar TL)	Değişim (%)
Haz'10	402.30	4.94
Tem'10	406.69	1.09
Ağu'10	413.46	1.66
Eyl'10	426.24	3.09
Eki'10	433.93	1.81
Kas'10	449.13	3.50
Ara'10	475.11	5.79

%17.1 oranında artan inşaat sektörü, kredi daralması ile sarsabilir. . .

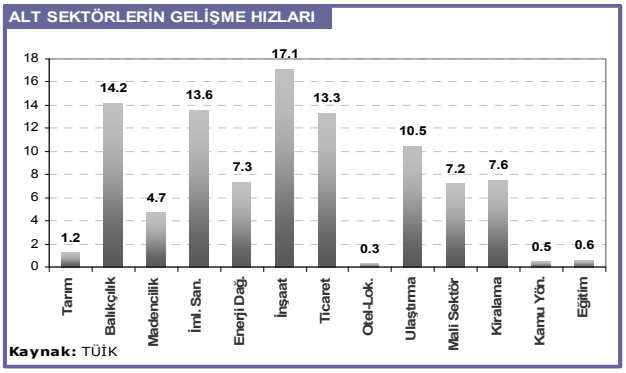

Sektör bazında incelediğimizde, inşaat sektöründe meydana gelen %17.1'lik artış dikkat çekicidir. 2008 yılında kriz patlak vermeden önce de gerilemenin yaşandığı sektördeki bu patlama önümüzdeki döneme yönelik öncü gösterge olarak ele alınabilir. Birçok alt sektöre hayat veren inşaat sektöründeki bu hızlanmanın sonucunda, ekonomik aktivitenin tabana yayıldığı ve buna bağlı olarak istikrarlı bir büyüme ortamının

oluştuğu görülebilir. Ancak bu noktada faizlerin düzeyi belirleyici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. 2010 yılında düşüş eğiliminde olan faizler inşaat sektörünün lehine işlemiştir. Bununla birlikte Merkez Bankası'nın 2010'un sonunda başladığı 2011 yılının ilk çeyreğinde hızlandırdığı önlemlerin faizler üzerindeki etkisi hızlı bir şekilde görülmektedir. Gösterge faiz bazında incelendiğinde, Ocak ayında %6.79'u gören faizler Mart ayı itibariyle %9'u aşmıştır. Gösterge faizlerdeki bu yükseliş kredi faizlerinde de görülebilmektedir.

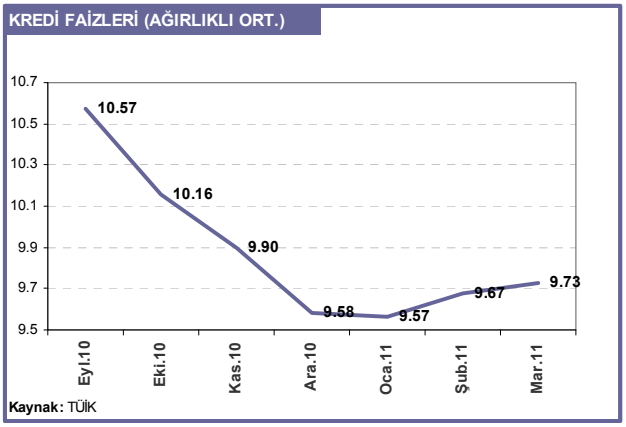

Ancak bankacıların müşteri kaybetmemek için zorunlu karşılık oranlarındaki artışın etkilerini kendi karları üzerinden karşılamaya çalışmaları kredi faizlerindeki artışı sınırlandırmıştır. Bunun, bankaların kar rakamlarını olumsuz etkilediği görülecektir. Diğer etkisi ise Merkez Bankası'nın aldığı önlemlerin hanehalkı üzerindeki etkisi gecikecektir. Bu da yeni önlemleri beraberinde getirebilir. Ancak kredi piyasasındaki son önlemlerin hanehalkına sınırlı yansıması dahi inşaat sektörünü olumsuz etkileyebilecek bir unsur olarak durmaktadır. Bunun da özellikle 2011 yılının 2. çeyreğine olumsuz yansıması beklenmelidir.

Özel sektör tam yol. . .

2010 yılında dikkat çekici bir diğer unsur özel sektör yatırımlarındaki patlamadır. Yatırım harcamalarındaki artış 2010 yılında yaşanan büyümenin temel unsurlarından biri olarak ön plana çıkarken, kamu harcamalarının da ivmelendiği görülmektedir. Buna göre 2009 yılında %22.9 oranında azalan özel sektör harcamalarının 2010 yılında %33.5 arttığı; 2009 yılında %0.6 azalan kamu sektörü harcamalarının ise %15.1 oranında ivmelendiği görülmektedir. 2011'deki genel seçimler öncesinde kamu sektörünün harcamalarının devam etmesi beklenmelidir. Ancak ihracat ve iç tüketimin zayıflama olasılığının bulunduğu bir ortamda özel sektör yatırımlarının hız kestiği görülebilecektir.

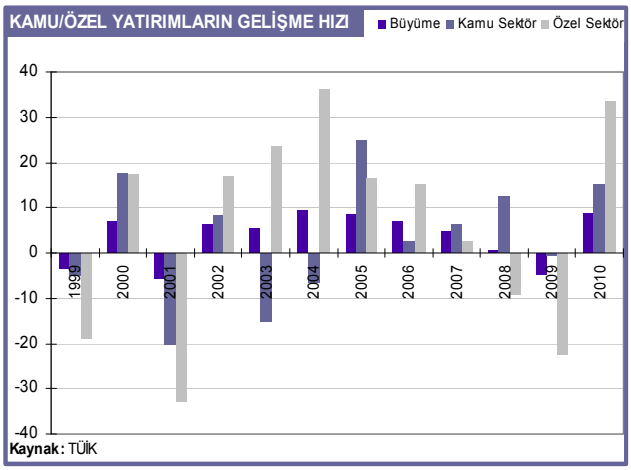

Türkiye kendi sınıfını geride bıraktı. . .

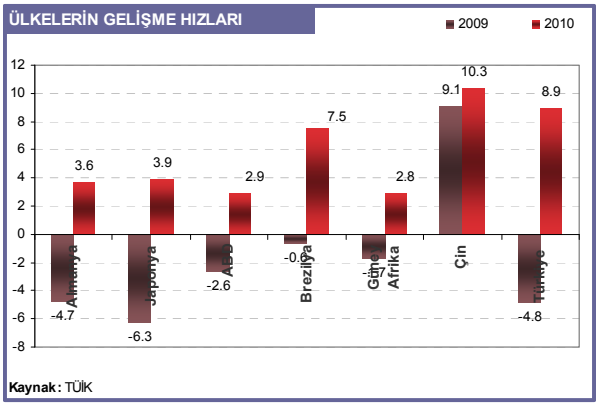

Türkiye'nin karşılaştırıldığı Brezilya ve Güney Afrika'nın büyüme rakamları dikkate alındığında belirgin bir ayrışma görülmektedir. Genç nüfusu nedeniyle özellikle iç tüketim avantajı yaşayan Türkiye 2010 yılında bu ülkeler arasında %8.9'luk büyüme ile liderliği almıştır. Türkiye'yi Brezilya %7.5, Güney Afrika ise %2.8'lik büyüme oranı ile takip etmektedir. Bununla birlikte global ekonominin öncü motorlarından biri konumuna gelen Çin'in kaydettiği %10.3'lük dikkat çekmektedir. Gelişmiş ülkelerde ise büyüme %1.5 ile %3 arasında gerçekleşmiştir. Özellikle krizin merkez üssü ABD'nin %3'lük performansı dikkat çekicidir.

Kişi başına düşen gelir rakamları iyimser değil. . .

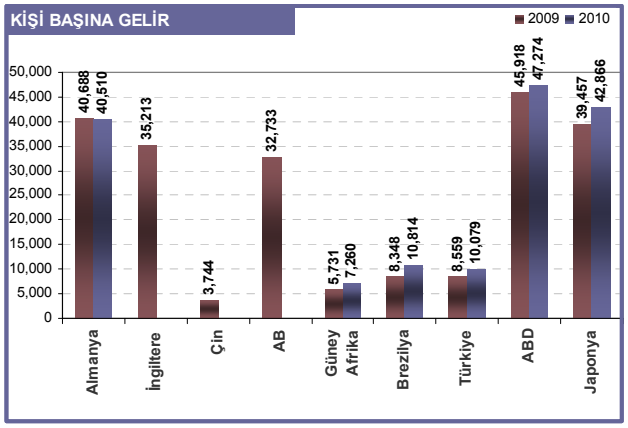

Kişi başına gelir rakamlarına bakıldığında ise tablonun değiştiriği görülmektedir. Buna göre Türkiye kişi başına gelirde, 10,079 dolar ile 10,814 dolarlık Brezilya'nın gerisinde kalmaktadır. 7260 dolarlık kişi başına geliri bulunan Güney Afrika'nın ise önünde yer almaktadır. Yine gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki uçurum net bir şekilde görülmektedir. Buna göre AB'nin 2009 yılı kişi başına başına geliri 32,733 dolardır. 2010 verisinin henüz açıklanmadığı İngiltere'de 2009 rakamı 35,213$ olarak gerçekleşmiştir. Dünyanın en büyük 4 ekonomisinden ABD, Japonya ve Almanya'nın kişi başına gelirleri 40,000 doların üstünde seyrederken, Çin bambaşka bir tablo ortaya koymaktadır. 2010 yılında Japonya'yı geçerek dünyanın en büyük ikinci ekonomisi konumuna gelen Çin'in kişi başına geliri 2009 verileri ile sadece 3,744 dolar düzeyinde kalmıştır. Bu veriden de görüleceği üzere Türkiye ekonomik büyümesi ile dikkat çekse de ekonomik kalkınmayı sağlıklı yürütmek için gelir dağılımındaki sorunları çözmesi gerekmektedir.

2011'in ikinci çeyreğine dikkat. . .

2010 yılında iyi bir performans ortaya koyan Türkiye, 2011 yılının başında dış şoklarla karşılaşmıştır. Euro Bölgesi'nin borç krizine Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da meydana gelen ayaklanmaların eklenmesi global ekonomiye yönelik riskleri arttırmıştır. İçeride ise ekonomi yönetiminin, özellikle Merkez Bankası'nın cari açığa yönelik sert tedbirleri iç tüketim üzerinde baskı oluşturacaktır. Dolayısıyla bu gelişmeler 2011'in ilk yarısına ilişkin rakamlara tam olarak yansımasa da, 2011'in 2. çeyrek verilerini olumsuz etkileyebilecektir. Yine baz etkisinin olumlu etkisinin ortadan kalkacak olması, Türkiye'nin büyüme hızının kesilmesine neden olabilir. Bu nedenle, OKFRAM olarak, **2011 yılında büyüme hızındaki artışın ivme kaybetmesini beklemekteyiz. Bununla birlikte seçim yılı olması nedeniyle, ekonomi yönetiminin ekonomiyi soğutma çalışmalarında dengeli davranacağını, bankacılık sektörünün karının bir kısmından feragat ederek alınan önlemlerin harcamalarda yaratabileceği olumsuz etkinin bir kısmını karşılayacağını, bunun da önlemlerin hanehalkına etkisini geciktireceğini düşünmekteyiz.**